

ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 2
ตามแนวคิดทักษะอภิปัญญา*

AN ANALYSIS OF THE PRIORITY NEEDS IN THE ACADEMIC MANAGEMENT
DEVELOPMENT OF SECONDARY SCHOOLS UNDER THE SECONDARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE BANGKOK 1 ZONE 2
BASED ON THE CONCEPT OF METACOGNITIVE SKILLS

¹เมธพร มีเีย Methaporn Meeyai ²สุกัญญา แคมช้อย Sukanya Chaemchoy

^{1,2}จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Chulalongkorn University, Thailand

Corresponding Author E-mail: 6580186527@student.chula.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 2 ตามแนวคิดทักษะอภิปัญญา 2) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 2 ตามแนวคิดทักษะอภิปัญญา ใช้วิธีการวิจัยเชิงบรรยาย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) โดยมีผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารโรงเรียน และครู โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 2 ทั้งหมด 14 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 280 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 2 ตามแนวคิดทักษะอภิปัญญา จำแนกตามขอบข่ายการบริหารวิชาการ อยู่ในระดับปานกลางและมากที่สุด ตามลำดับ ในส่วนสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 2 ตามแนวคิดทักษะอภิปัญญาจำแนกตามองค์ประกอบทักษะอภิปัญญา อยู่ในระดับปานกลางและมากที่สุด ตามลำดับ 2) ความต้องการจำเป็นสูงสุดในการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 2 ตามแนวคิดทักษะอภิปัญญา คือ ด้านการวัดและประเมินผล และขอบข่ายการบริหารวิชาการที่มีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด คือ การจัดการเรียนรู้

คำสำคัญ: การบริหารวิชาการ, ทักษะอภิปัญญา, ความต้องการจำเป็น

Abstract

The objective of this research article is twofold: 1) to examine the current situation and desired state of academic management in secondary schools under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 1 Zone 2, based on the concept of metacognitive skills, and 2) to investigate an analysis of the priority needs in the academic management development of secondary schools under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 1 Zone 2, based on the concept of metacognitive skills. The research adopts a descriptive research approach. The research tools include questionnaires and statistical analysis methods such as frequency, percentage, mean, standard deviation, and modified Necessary Condition Analysis (PNI_{Modified}). The data are gathered from school administrators and teachers from all 14 secondary schools, totaling 280 individuals. The research findings reveal that 1) the current situation and desired state of academic management in the studied schools are categorized as moderate to the highest levels. In terms of metacognitive skills management and promotion, they also fall within similar levels. 2) The highest demand for development in academic management lies in the area of measurement and evaluation, while the area with the lowest necessary requirements is learning management.

Keywords: Academic Management, Metacognitive Skills, Priority Needs

บทนำ

ปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เทคโนโลยี เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และการเมือง ผู้คนจำเป็นต้องมีทักษะและความสามารถในการรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เป็นความท้าทายของการจัดการศึกษาที่เป็นกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญ ที่ช่วยขับเคลื่อนบุคลากรให้มีคุณภาพและทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) สอดคล้องกับการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ เพื่อพัฒนาคนในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ รักการเรียนรู้ รู้จักพัฒนาตนเองให้มีทักษะที่เหมาะสมมีความเป็นนวัตกรรม นวัตกรรม ผู้ประกอบการที่สร้างสรรค์สิ่งใหม่ และสามารถประกอบอาชีพได้ตามความถนัดของตนเอง ซึ่งหากการศึกษาและการเรียนรู้ของคนไทยยังล้าหลังและเป็นปัญหาอันเนื่องมาจากศักยภาพของเยาวชนไทยยังไม่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมก็จะเป็นปัญหาต่อการพัฒนาประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561) โดยการพัฒนาคนให้มีศักยภาพนั้นถูกระบุว่าจะต้องได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล สามารถแก้ไขปัญหา ปรับตัว สื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ มีวินัย มีนิสัยใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา, 2564) จะเห็นได้ว่าการพัฒนาการศึกษาทุกมิตินั้น มุ่งเน้นการพัฒนาตนเองให้มีทักษะที่จำเป็นประกอบกับการเติบโตอย่างรวดเร็วของสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี ทำให้ผู้เรียนจำเป็นต้องตระหนักรู้ในกระบวนการคิดของตนเอง รับรู้เข้าใจสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างชาญฉลาด เพื่อเป็นกำลังสำคัญสู่การพัฒนาประเทศได้อย่างสมบูรณ์

การพัฒนาตนเองของผู้เรียนที่นักจิตวิทยาทั้งในและต่างประเทศมุ่งให้ความสนใจและศึกษาค้นคว้ากันอย่างแพร่หลาย คือ ทักษะการคิดแบบอภิปัญญา (Metacognitive Skills) ซึ่งเป็นวิธีการควบคุมตนเองผ่านการทำงานทางจิตใจ การตรวจสอบความคิดและการสะท้อนมุมมองของตนเอง (Ramdass, D. & Zimmerman, B. J., 2011) การตระหนักรู้ในกระบวนการคิดและความสามารถของตนเอง วางแผนการจัดการเรียนรู้ ตระหนักรู้วิธีการในการเรียนรู้ของตนเอง สามารถควบคุมความคิดและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ โดยมีการติดตามและประเมินความคิดนั้นอย่างเท่าทัน (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2555) สอดคล้องกับนักการศึกษาที่ได้ให้ความหมายของทักษะอภิปัญญาไว้ว่าเป็นความสามารถทางการคิดของคนที่รับรู้กระบวนการคิดของตนเอง รู้เท่าทันความคิดและคำนึงถึงเป้าหมายในชีวิตของตนเอง (Flavell, 1979) ซึ่งจากการศึกษาแนวคิดทักษะอภิปัญญาจะเห็นได้ว่าทักษะอภิปัญญาเป็นแนวทางการพัฒนาตนเองของผู้เรียนที่เหมาะสมต่อปัญหาการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบันเพราะเป็นวิธีการที่ช่วยให้ผู้เรียนมีประสิทธิภาพในการเรียนรู้ และยังช่วยลดปัญหาของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในโรงเรียนได้ ดังนั้นการส่งเสริมผู้เรียนให้มีทักษะอภิปัญญาจะเป็นการเตรียมความพร้อมรับมือในศตวรรษที่ 21 ซึ่งสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในการจัดการเรียนรู้ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความคิด และแก้ไขปัญหาเป็น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

การพัฒนาการศึกษาไทยในยุคปัจจุบันที่สำคัญอีกประการ ได้แก่ สถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา จำเป็นต้องมีการกำหนดกลยุทธ์เพื่อเป็นแนวทางเชิงรุกในการบริหารงานวิชาการให้บรรลุเป้าหมายการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลแก่ผู้เรียน สอดคล้องกับนักการศึกษาที่กล่าวถึงการบริหารวิชาการว่าเป็นการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนเพื่อให้บรรลุ ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ ทั้งในด้านการออกแบบหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ และการประเมินผล อีกทั้งจากปัญหาการลดลงของจำนวนผู้เรียนในแต่ละโรงเรียนทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องตื่นตัว พร้อมรับมือและหากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการให้เหมาะสม (สุกัญญา แซ่ม้อย, 2565) สอดคล้องกับท่ามกลางสภาวการณ์แห่งการแข่งขัน ผู้บริหาร ต้องเรียนรู้กลยุทธ์ที่จะนำพาสถานศึกษาของตนไปสู่ความเป็นเลิศ โดยอาศัยการบริหารการเปลี่ยนแปลง ซึ่งตามหลักการมักจะมีการปฏิบัติร่วมกับหลักการในการบริหารอื่นๆ จึงทำให้องค์การไปสู่ความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพตามที่ได้กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์และเป้าหมายหลักขององค์การทางการศึกษา คือ คุณภาพผู้เรียน (ปองสินวิเศษศิริ, 2555) ดังนั้น การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพในยุคปัจจุบันจึงต้องอาศัยกลยุทธ์เป็นกลไกขับเคลื่อนกระบวนการบริหารงานวิชาการในการพัฒนาคุณภาพของเด็กไทยในยุคปัจจุบันให้พร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยผู้เรียนควรต้องมีทักษะในการคิด ทักษะในด้านต่างๆ มีความรู้ความสามารถใหม่ๆ สามารถรู้เท่าทันความคิดของตนเองเป็นผู้นำในการริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ได้ เพื่อขับเคลื่อนการศึกษาไปในทิศทางที่คาดหวัง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 2 มีโรงเรียนในสังกัดทั้งสิ้น 14 โรงเรียน มีบทบาทในการจัดทำนโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย มาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานและความต้องการของท้องถิ่น ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา กำกับดูแล ติดตาม และประเมินผลสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและในเขตพื้นที่การศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1, 2565) และจากการศึกษารายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 2 พบว่า

มีการกล่าวถึงจุดที่ควรพัฒนาทางด้านวิชาการ โดยสังเกตได้จากการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ รวมถึงการประเมินทักษะการอ่าน คิด วิเคราะห์และเขียนของผู้เรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 2 พบว่า ผู้เรียนควรได้รับการพัฒนาศักยภาพด้านกระบวนการคิดการวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ รวมถึงผู้เรียนควรตระหนักรู้ในความคิดของตนเอง เท่าทันความคิดความรู้สึกของตนเอง พิจารณาเหตุการณ์และประเมินความถูกต้องของสิ่งที่คิดหรือที่แสดงออกมาได้อย่างเหมาะสม แก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง อีกทั้งสามารถประเมินตนเองและรับผิดชอบต่อความคิดและการกระทำของตนเองได้ โดยโรงเรียนต่างๆ ต้องมุ่งเน้นกิจกรรมเสริมสร้างทักษะกระบวนการคิดแบบอภิปัญญา โดยการบริหารวิชาการที่ต้องมุ่งสู่การพัฒนานักเรียนโดยตรง ซึ่งจะทำให้สถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนและเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหารตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผน การปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ตลอดจนการประเมินผลการสอน เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายในการศึกษาและเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน (รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, 2550) ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 กลุ่ม 2 จึงต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับแนวคิดและแผนพัฒนาการศึกษาดังกล่าว โดยการส่งเสริมกระบวนการบริหารวิชาการเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะกระบวนการคิดที่เหมาะสมและสามารถนำไปสู่การปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้มีมาตรฐานเป็นต้องการในสังคมอันจะนำไปสู่การพัฒนาสังคมและประเทศชาติต่อไป

จากสภาพและบริบทข้างต้นของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 2 พบว่า ผู้เรียนควรได้รับการพัฒนาทักษะอภิปัญญา (Metacognitive Skills) อีกทั้งจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่ทักษะอภิปัญญานั้นเริ่มได้รับความนิยมในวงการการศึกษาของต่างประเทศ แต่ยังคงไม่แพร่หลายในวงการการศึกษาของประเทศไทยเท่าที่ควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่มีความเกี่ยวข้องในการบริหารงานวิชาการ ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นควรว่า การทำวิจัย เรื่อง ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 2 ตามแนวคิดทักษะอภิปัญญา ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา อันจะก่อให้เกิดความสามารถในการคิดการรู้เท่าทันความคิด นำไปสู่การพัฒนาและแก้ไขปัญหาได้ ซึ่งมีความสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเต็มศักยภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 2 ตามแนวคิดทักษะอภิปัญญา
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 2 ตามแนวคิดทักษะอภิปัญญา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหาร

วิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 2 ตามแนวคิดทักษะอภิปัญญา โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและผู้ให้ข้อมูลการวิจัย

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ทั้งหมด 14 โรงเรียน

1.2 ผู้ให้ข้อมูลการวิจัย คือ ผู้บริหารโรงเรียน และครู โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 2 ทั้งหมด 14 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 280 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการของ Krejcie and Morgan โดยระดับความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างเท่ากับ 0.05 จากจำนวนประชากร 1,005 คน ดังนี้ ประเภผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 41 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 10 คน รักษาการผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 4 คน และรองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 27 คน และประเภทครู ทั้งหมด 14 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 239 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 2 ตามแนวคิดทักษะอภิปัญญา แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check lists) จำนวน 5 ข้อ จำแนกตามเพศ อายุ ตำแหน่งงาน ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน ระดับการศึกษาสูงสุด ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 2 ตามแนวคิดทักษะอภิปัญญา มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 84 ข้อ โดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย 5 ระดับ ของ John W. Best

3. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยศึกษาเอกสารแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทักษะอภิปัญญาและการบริหารวิชาการ กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยออกแบบและสร้างเครื่องมือตามผังโครงสร้างเครื่องมือและข้อคำถาม กำหนดความตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหาระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยการนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item objective congruence: IOC) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป เพื่อนำมาใช้ จากการตรวจสอบ พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC รวมทั้งฉบับ 0.95 โดยข้อคำถามทุกข้อ มีค่า IOC มากกว่า 0.50 ขึ้นไป ระหว่าง 0.67 - 1.00 แสดงว่า แบบสอบถามมีความตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหาและสามารถนำไปใช้ได้ตรงตามจุดประสงค์ จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบ ปรับปรุงและแก้ไขรูปแบบและการใช้ลักษณะภาษาที่เหมาะสมตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและนำไปจัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือจากสาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบายการจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา ณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลและออกหนังสือราชการเวียนแจ้งการตอบแบบสอบถามออนไลน์ผ่านระบบ Google Form ไปยังโรงเรียนมัธยมในสังกัดโดยใช้

ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลจำนวน 30 วัน ผู้วิจัยได้รับการตอบแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 280 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งผู้วิจัยได้ตรวจสอบแบบสอบถามที่ส่งกลับคืนแล้วพบว่า ผู้ให้ข้อมูลตอบแบบสอบถามครบถ้วนสมบูรณ์ทุกฉบับ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check Lists) วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for Social Science) และใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การแจกแจงความถี่ (Frequency) และการหาค่าร้อยละ (Percentage) โดยนำเสนอผลในรูปแบบตารางพร้อม คำบรรยายประกอบ และวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 2 ตามแนวคิดทักษะอภิปัญญา ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอผลในรูปแบบตารางพร้อมคำบรรยายประกอบ

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 2 ตามแนวคิดทักษะอภิปัญญา ดังในตารางดังนี้

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 2 ตามแนวคิดทักษะอภิปัญญา โดยภาพรวมตามขอบข่ายการบริหารวิชาการ

การบริหารวิชาการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การพัฒนาหลักสูตร	3.416	0.723	ปานกลาง	4.536	0.626	มากที่สุด
2. การจัดการเรียนรู้	3.471	0.735	ปานกลาง	4.574	0.605	มากที่สุด
3. การวัดและประเมินผล	3.448	0.764	ปานกลาง	4.592	0.584	มากที่สุด
รวม	3.445	0.741	ปานกลาง	4.568	0.605	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 2 ตามแนวคิดทักษะอภิปัญญา โดยภาพรวมตามขอบข่ายการบริหารวิชาการ พบว่า

สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.445$, S.D.=0.741) เมื่อพิจารณาตามขอบข่ายการบริหารวิชาการพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.471$, S.D.=0.735) รองลงมาคือ การวัดและประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.448$, S.D.=0.764) และการพัฒนาหลักสูตร อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.416$, S.D.=0.723) ตามลำดับ

สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.568$, S.D.=0.605) เมื่อพิจารณาตามขอบข่ายการบริหารวิชาการพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การวัดและประเมิน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.592$,

S.D.=0.584) รองลงมาคือ การจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.574, S.D.=0.605) และการพัฒนาหลักสูตร อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.536, S.D.=0.626) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 2 ตามแนวคิดทักษะอภิปัญญา โดยภาพรวมตามองค์ประกอบทักษะอภิปัญญา

การบริหารวิชาการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
การตระหนักรู้ตนเอง (Self-awareness)	3.459	0.694	ปานกลาง	4.573	0.608	มากที่สุด
การปฏิบัติงาน (Task Orientation)	3.464	0.747	ปานกลาง	4.560	0.617	มากที่สุด
การวางแผน (Planning)	3.462	0.747	ปานกลาง	4.564	0.598	มากที่สุด
การแก้ปัญหา (Problem-solving)	3.409	0.748	ปานกลาง	4.572	0.587	มากที่สุด
การประเมินตนเอง (Self-evaluation)	3.438	0.751	ปานกลาง	4.577	0.600	มากที่สุด
การแก้ไขตนเอง (Self-correction)	3.460	0.753	ปานกลาง	4.564	0.621	มากที่สุด
รวม	3.449	0.740	ปานกลาง	4.568	0.605	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 2 ตามแนวคิดทักษะอภิปัญญา โดยภาพรวมตามองค์ประกอบทักษะอภิปัญญา พบว่า

สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ =3.449, S.D.=0.740) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การปฏิบัติงาน (Task Orientation) อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ =3.464, S.D.=0.747) รองลงมาคือ การวางแผน (Planning) อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ =3.462, S.D.=0.747) การแก้ไขตนเอง (Self-correction) อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ =3.460, S.D.=0.753) การตระหนักรู้ตนเอง (Self-awareness) อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ =3.459, S.D.=0.694) การประเมินตนเอง (Self-evaluation) อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ =3.438, S.D.=0.751) และการแก้ปัญหา (Problem-solving) อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ =3.409, S.D.=0.748) ตามลำดับ

สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.568, S.D.=0.605) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การประเมินตนเอง (Self-evaluation) อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.577, S.D.=0.600) รองลงมาคือ การตระหนักรู้ตนเอง (Self-awareness) อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.573, S.D.=0.608)

การแก้ปัญหา (Problem-solving) อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.572, S.D.=0.587) การวางแผน (Planning) อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.564, S.D.=0.598) การแก้ไขตนเอง (Self-correction) อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.564, S.D.=0.621) และการปฏิบัติงาน (Task Orientation) อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.560, S.D.=0.617) ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 2 ตามแนวคิดทักษะอภิปัญญาดังในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 สรุปดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 2 ตามแนวคิดทักษะอภิปัญญาโดยภาพรวม

การบริหาร วิชาการ	ประเด็น	ทักษะอภิปัญญา						สรุปลำดับ PNI _{Modified} ความต้องการ จำเป็น	
		การตระหนักรู้ตนเอง (Self-awareness)	การปฏิบัติงาน (Task Orientation)	การวางแผน (Planning)	การแก้ปัญหา (Problem-solving)	การประเมินตนเอง (Self-evaluation)	การแก้ไขตนเอง (Self-correction)		
1. การ พัฒนา หลักสูตร	D	3.425	3.461	3.418	3.358	3.420	3.414	0.328	(2)
	I	4.493	4.554	4.529	4.511	4.588	4.546		
	PNI _{Modified}	0.312	0.316	0.325	0.344	0.342	0.332		
	ลำดับ	(6)	(5)	(4)	(1)	(2)	(3)		
2. การจัด การเรียนรู้	D	3.490	3.497	3.489	3.408	3.430	3.509	0.318	(3)
	I	4.597	4.564	4.573	4.587	4.553	4.570		
	PNI _{Modified}	0.317	0.305	0.311	0.346	0.327	0.303		
	ลำดับ	(3)	(5)	(4)	(1)	(2)	(6)		
3. การวัด และ ประเมินผล	D	3.447	3.416	3.465	3.460	3.467	3.432	0.332	(1)
	I	4.617	4.560	4.588	4.613	4.604	4.574		
	PNI _{Modified}	0.339	0.335	0.324	0.333	0.328	0.333		
	ลำดับ	(1)	(2)	(6)	(3)	(5)	(4)		
เฉลี่ยรวม	D	3.459	3.464	3.462	3.409	3.438	3.460		
	I	4.573	4.560	4.564	4.572	4.577	4.564		
	PNI _{Modified}	0.322	0.316	0.318	0.341	0.331	0.319		
	ลำดับ	(3)	(6)	(5)	(1)	(2)	(4)		

จากตารางที่ 3 สรุปดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 2 ตามแนวคิดทักษะอภิปัญญา โดยภาพรวม พบว่า

ความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ การวัดและประเมินผล ($PNI_{modified}=0.332$) โดยการวัดและประเมินผล ด้านการตระหนักรู้ตนเอง (Self-awareness) มีความต้องการจำเป็นสูงกว่าด้านอื่น ($PNI_{modified}=0.339$) รองลงมา คือ การพัฒนาหลักสูตร ($PNI_{modified}=0.328$) โดยการพัฒนาหลักสูตร ด้านการแก้ปัญหา (Problem-solving) มีความต้องการจำเป็นสูงกว่าด้านอื่น ($PNI_{modified}=0.344$) และความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด คือ การจัดการเรียนรู้ ($PNI_{modified}=0.318$) โดยการจัดการเรียนรู้ ด้านการแก้ปัญหา (Problem-solving) มีความต้องการจำเป็นสูงกว่าด้านอื่น ($PNI_{modified}=0.346$)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยที่นำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

จากสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 2 ตามแนวคิดทักษะอภิปัญญา โดยภาพรวมตามขอบข่ายการบริหารวิชาการ พบว่าสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับ ปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด โดยสภาพปัจจุบันของการพัฒนา การบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 2 ตามแนวคิดทักษะอภิปัญญาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดการเรียนรู้ แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนให้ความสำคัญกับการจัดทำแผนการเรียนรู้และการจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ในการเรียนการสอน เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีทักษะ อภิปัญญา ซึ่งสอดคล้องกับปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) กล่าวถึงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ว่าเป็น จุดมุ่งหมายหลักของโรงเรียน เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญที่จะทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับสุกัญญา แซ่มซ้อย (2565) กล่าวถึงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งความรู้ ทักษะ เจตคติ หรือผลลัพธ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ อันเป็นผลมาจากการออกแบบการเรียนรู้ทรัพยากรการเรียนรู้และการประเมินผลเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะเจตคติตามตัวชี้วัดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนด ในส่วนของสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 2 ตามแนวคิดทักษะอภิปัญญา ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การวัดและประเมินผล แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนมีความต้องการในการพัฒนาการวัดและประเมินผล เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีทักษะอภิปัญญา ซึ่งสอดคล้องกับปรียาพรณ์ ตั้งคุณานันต์ (2562) ได้กล่าวไว้ว่า การประเมินผลเป็นการตีค่าหรือตัดสินคุณค่า หรือให้ความหมายของตัวเลขหรือสัญลักษณ์ที่ได้จากการวัด โดยเทียบกับเกณฑ์หรือมาตรฐานที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับสุกัญญา แซ่มซ้อย (2565) กล่าวถึงการประเมินผลไว้ว่าเป็นการประเมินผลเป็นภารกิจสำคัญที่ผู้สอนต้องปฏิบัติควบคู่ไปกับการจัดการเรียนรู้และเป็นภารกิจของผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องมีการกำกับติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สามารถนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงแก้ไขการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

ในส่วนของสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 2 ตามแนวคิดทักษะอภิปัญญา โดยภาพรวมตามขอบข่ายการบริหารวิชาการ พบว่า สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด โดยสภาพปัจจุบันของการพัฒนา การบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 2 ตามแนวคิดทักษะอภิปัญญาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การปฏิบัติงาน (Task Orientation) แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนให้ความสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถรับรู้และเข้าใจเกี่ยวกับความรับผิดชอบของตนเองในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย หรือการทำกิจกรรมภายในโรงเรียน สอดคล้องกับ Kavika Roy (2023) ได้กล่าวถึงการปฏิบัติงานไว้ว่าเป็นความเข้าใจของบุคคลเกี่ยวกับความรับผิดชอบของตนเองในรูปแบบที่ใหญ่กว่าหรือเป็นเป้าหมายหลักที่มีความหมายซึ่งช่วยในการเข้าใจภาพรวมและบทบาทของการมีส่วนร่วมของบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับ Schraw (1998) ที่กล่าวไว้ว่าเป็นการรู้วิธีการในการทำสิ่งต่างๆ เป็นวิธีการที่เกี่ยวข้องกับการเรียนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนให้ค้นหาวิธีทำงานต่างๆ ด้วยตนเอง ในส่วนของสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 2 ตามแนวคิดทักษะอภิปัญญาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การประเมินตนเอง (Self-evaluation) แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนมีความต้องการให้ผู้เรียนสามารถรับรู้และเข้าใจการเรียนรู้ของตนเอง อีกทั้งสามารถบอกจุดแข็ง จุดอ่อนของตนเอง สอดคล้องกับ Schraw (1998) ได้กล่าวว่า การประเมินผลลัพธ์ที่ได้ รวมถึงประเมินกระบวนการที่ใช้ในการเรียนรู้ของนักเรียน ได้แก่ การประเมินเป้าหมายของตนเองซ้ำๆ การทบทวนความคาดหวังในการเรียนรู้ การสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ การประเมินความสามารถตนเอง และประเมินวิธีการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ เพื่อหาแนวทางการเรียนรู้ที่ดีที่สุด

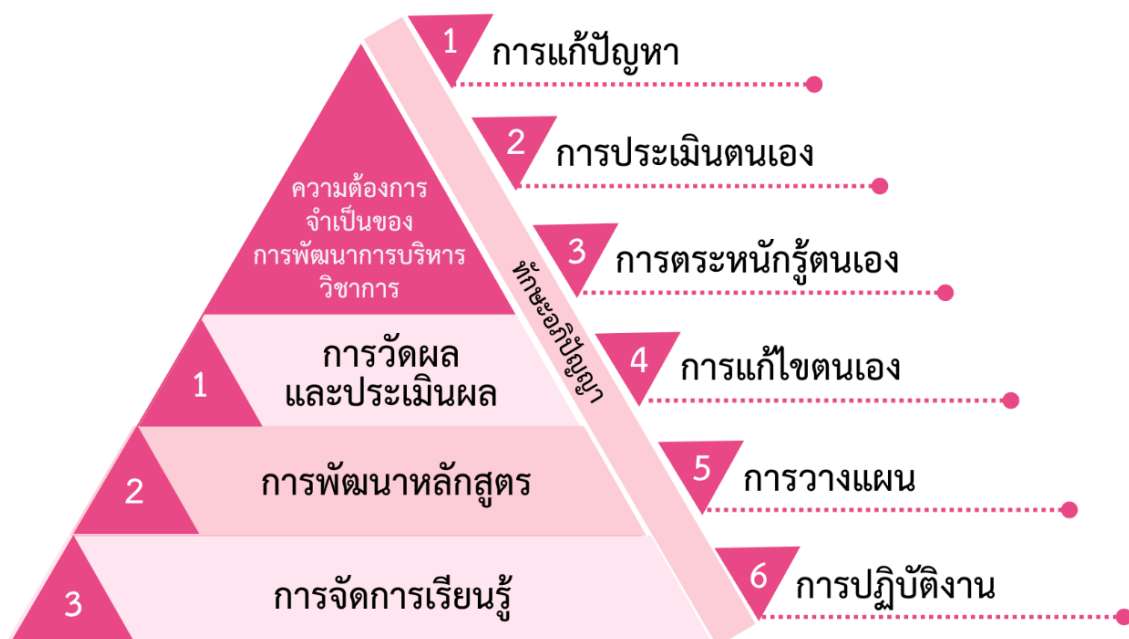
ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 2 ตามแนวคิดทักษะอภิปัญญา โดยภาพรวม พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ การวัดและประเมินผล แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนมีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดวิธีการวัดและประเมินผล และการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงเพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีทักษะอภิปัญญา สอดคล้องกับภาวิตา ธาราศรีสุทธิ (2556) กล่าวว่า การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน เพื่อจะได้ทราบพื้นฐานความรู้ของผู้เรียน ปรับปรุงวิธีการเรียนการสอน และเพื่อตัดสินใจเลื่อนชั้น ดังนั้น การวัดผลและประเมินผลเป็นกิจกรรมทางวิทยาการที่สำคัญยิ่งประการหนึ่ง การเรียนการสอนจะได้ผลดีเพียงไร หรือบรรลุจุดหมายหรือไม่ ย่อมทราบได้จากการวัดผลหรือประเมินผล โดยหน้าที่ของผู้บริหารในด้าน การวัดและประเมินผล คือ การส่งเสริมให้ครูรู้จักหลักการและวิธีการวัดผลและประเมินผล นอกจากนี้ตัวผู้บริหารเองต้องมีความรู้ในเรื่องการวัดผลและประเมินผลด้วย เพราะจะได้เข้าใจ และสามารถ แนะนำครูผู้สอนได้ ผู้บริหารจะต้องช่วยอำนวยความสะดวกในการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลต่างๆ สรุปในแง่การบริหารจัดการประเมินผลการศึกษา โดยการวัดและประเมินผลด้านการตระหนักรู้ตนเอง (Self-awareness) มีความต้องการจำเป็นสูงกว่าด้านอื่น แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนต้องการส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถรับรู้ความคิดของตนเอง รู้เท่าทันความคิด รู้ถึงความสามารถของตนเอง จนสามารถกำหนดเป้าหมายที่สำคัญมีความเป็นไปได้และสำเร็จได้ในระยะเวลาที่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับ Bialik, M. & Fadel, C. (2015) ที่กล่าวไว้ว่าการตระหนักรู้ตนเองเป็นการสื่อสารแสดงความรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนอย่างเหมาะสม เช่น การระลึกถึงสิ่งที่เกิดขึ้นในเรื่องต่างๆ แล้วสื่อสารออกมาอย่างเหมาะสม สอดคล้อง

กับ Schraw (1998) ได้กล่าวไว้ว่าความรู้เชิงประจักษ์ เป็นความรู้เกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ความรู้เกี่ยวกับตนเองในฐานะผู้เรียนและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการทำงาน นำไปสู่ความสามารถในการกำหนดเป้าหมายด้วยตนเองได้

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้จากการวิจัยครั้งนี้คือการส่งเสริมทักษะอภิปัญญาของผู้เรียนมีความสำคัญต่อการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 2 กล่าวคือ ทักษะอภิปัญญา คือ ความสามารถในการรับรู้ความคิดของตนเอง กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ การปฏิบัติงานได้ มีการวางแผนอย่างเป็นระบบ สามารถตรวจสอบแก้ไข้ปัญหาที่เกิดขึ้นผ่านกระบวนการประเมินตนเอง จนนำไปสู่การแก้ไขปัญหาและพัฒนาตนเอง โดยมีองค์ประกอบ คือ 1) การตระหนักรู้ตนเอง (Self-awareness) 2) การปฏิบัติงาน (Task Orientation) 3) การวางแผน (Planning) 4) การแก้ปัญหา (Problem-solving) 5) การประเมินตนเอง (Self-evaluation) และ 6) การแก้ไขตนเอง (Self-correction) เมื่อผู้วิจัยได้วิเคราะห์ลำดับความต้องการจำเป็นตามขอบข่ายวิชาการพบว่า การวัดผลและประเมินผลมีความต้องการจำเป็นสูงสุด รองลงมาคือ การพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้มีความต้องการจำเป็นต่ำสุด และเมื่อวิเคราะห์ลำดับความต้องการจำเป็นตามองค์ประกอบย่อยของแนวคิดทักษะอภิปัญญา พบว่า การแก้ปัญหา (Problem-solving) มีความต้องการจำเป็นสูงสุด รองลงมาคือ การประเมินตนเอง (Self-evaluation) การตระหนักรู้ตนเอง (Self-awareness) การแก้ไขตนเอง (Self-correction) การวางแผน (Planning) และด้านที่มีความต้องการจำเป็นต่ำสุดคือ การปฏิบัติงาน (Task Orientation) สรุปเป็นลำดับความต้องการจำเป็นตามขอบข่ายวิชาการและองค์ประกอบทักษะอภิปัญญา ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นด้านการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 2 ตามแนวคิดทักษะอภิปัญญา ผู้บริหารควรให้ความสำคัญและนำผลวิจัยไปใช้ในการส่งเสริมให้ครูมีการวัดและประเมินผลผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีทักษะอภิปัญญามากยิ่งขึ้นเป็นอันดับแรก เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า การวัดและประเมินผลมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสูงที่สุด

1.2 จากผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นด้านแนวคิดทักษะอภิปัญญา ผู้บริหารและครู ควรมีการวัดและประเมินผลที่วัดผู้เรียนด้านการตระหนักรู้ตนเอง (Self-awareness) โดยมีการกำหนดวิธีการวัดและประเมินผล รวมทั้งการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงอย่างเป็นระบบ เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า การวัดและประเมินผล ด้านการตระหนักรู้ตนเอง (Self-awareness) มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสูงที่สุด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยแนวทางหรือกลยุทธ์ในการพัฒนาแนวทางพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 2 ตามแนวคิดทักษะอภิปัญญา เนื่องจากประเด็นดังกล่าวมีความต้องการจำเป็นมากที่สุดทั้งในด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับนวัตกรรมในการบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะอภิปัญญา เพื่อให้ผู้บริหารและครูได้แนวทางการบริหารวิชาการในรูปแบบใหม่ที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะอภิปัญญามากขึ้นอย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **กฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550**. แหล่งที่มา <http://backoffice.onec.go.th/uploaded/Category/Laws/RuleMetDistEdMnt2550-02-12-2010.pdf> สืบค้นเมื่อ 23 ม.ค. 2567.
- คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา. (2564). **แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา (ฉบับปรับปรุง)**. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์. (2562). **การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน**. กรุงเทพมหานคร: มินิ เซอร์วิส ซัพพลาย.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). **การบริหารงานวิชาการ**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- ปองสิน วิเศษศิริ. (2555). **เอกสารประกอบการสอนวิชา 2747 732 การบริหารงานวิชาการกับการประกันคุณภาพการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ. (2556). **การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2550). **การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพมหานคร: นำศิลป์ โฆษณา.

- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2555). **การวัดประเมินผลวิทยาศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดยูนิเคชั่น.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1. (2565). **วิสัยทัศน์ พันธกิจ และอำนาจหน้าที่**. แหล่งที่มา <https://www.sesao1.go.th/about/vision> สืบค้นเมื่อ 16 ธ.ค. 2566.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). **ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี พ.ศ. 2561 - 2580**. แหล่งที่มา https://www.nesdc.go.th/download/document/SAC/NS_SumPlanOct2018.pdf สืบค้นเมื่อ 23 ม.ค. 2567.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สุกัญญา แซ่มซอย. (2565). **การบริหารวิชาการที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคพลิกผัน**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Bialik, M. & Fadel, C. (2015). **Meta-learning for the 21st century: What should students learn. Center for Curriculum Redesign**. From <https://curriculumredesign.org/wp-content/uploads/CCR-Meta-Learning-FINAL-Nov.-17-2015.pdf>. Retrieved December 16, 2023.
- Flavell, J. H. (1979). Metacognition and cognitive monitoring: A new area of cognitive-developmental inquiry. **American psychologist**. 34(10). 906.
- Ramdass, D. & Zimmerman, B. J. (2011). Developing self-regulation skills: The important role of homework. **Journal of advanced academics**. 22(2). 194-218.
- Roy Kavika. (2023). **5 Mind-Blowing Approaches to Cultivate Metacognitive Skills**. From <https://medium.com/datatobiz/5-mind-blowing-approaches-to-cultivate-metacognitive-skills-4e6aade7e332> Retrieved December 16, 2023.
- Schraw, G. (1998). Promoting general metacognitive awareness. **Instructional science**. 26(1-2). 113-125.